

Lidell Hart om T. K. Derry's bok: The Campaign in Norway

Den kjente engelske militærhistoriker og publisist Lidell Hart har skrevet om den nå så berømte bok «The Campaign in Norway» av K. T. Derry, i B.B.C.'s lytterblad: The Listener.

Vi gjengir artikkelen i norsk oversettelse:

Dette er første bind av den offisielle militære historie om den 2. verdenskrig som nå er under utgivelse. Dr. Derry's bok er et godt varsel for de kommende bind av verket, hvis hovedredaktør er professor J. R. M. Butler. Boken er godt skrevet, meget leseverdige og bemerkelsesverdige objektive. Hvis de følgende bind

holder den samme historiske standard som det foreliggende kan det være at betegnelsen «offisiell» opphører med å bli betraktet som en fornektelse av begrepet historie.

Dr. Derry avslører med påfallende åpenhjertighet de feil og bommerter som ble begått under den britiske ledelse av felttoget. Men han legger ikke bare kjensgjerningene åpent fram, — han kritiserer også, og det er en enda sjeldnere foreteelse i offisiell historieskrivning.

Heller ikke er hans åpenhjertelighet innskrenket til felttogets militære forløp og dets tekniske sider i videre

Forts. side 6.

Generaldirektør Stokke kjører i Terbovens luksurvogn

Som er ombygget og har kostet ustyrtelige summer

«Morgenposten» kan fortelle at Terbovens gamle luksurvogn i Norge nå er pusset opp og forbedret. Det er statsbanenes direktør og hovedstyre som nå skal bruke den når de er ute på befaringer.

— Ved siden av at hovedstyret kommer til å bruke vognen på sine befaringer, vil den bli leid ut til dollarmiljonærer som vil ha en tur rundt i Norge. Det hender nemlig at

man får forespørsler om spesielle vogner, og her har man en som passer. Den bør henge bakerst i toget, fordi den har en spesiell utkikkplattform.

Vognen er utstyrt med en stor salong, tomanns sovekupeer, kjøkken, bad og WC.

Vi er kommet temmelig langt ned her i Norge nå. — Vognmateriellet ved jernbanen er langt fra førsteklasses — og det må være litt av hvert som kunne forbedres. Statsbanene arbeider for tiden med et dobbeltsporanlegg mellom Sandvika og Asker utenfor Oslo. Det er en strekning på 10 kilometer, og skulle etter planen vært ferdig på 5 år. Nå er tiden overskredet med ett år — og ennå er ikke mer enn 2,5 kilometer fullført. Årsaken er utilstrekkelige bevilgninger.

Når det gjelder luksurvogner for amerikanske millionærer, ser det imidlertid ut til at det er bevilgninger nok. Terbovens salongvogn har det tatt flere måneder å utstyre på Statens jernbaneverksted, skriver «Friheten».

KRIGSFORRÆDERI AV SKANCKE

at Kirkedepartementet utgir ny katekismus, eller endrer reglementet for opptakelse av medisinske studenter. Samtidig med at den norske kjerneindustri upåakt leverte svære kvanta krigsviktige varer til fienden, eller rettene sagt okkupanten. Les om dette Skanckeartikkel nr. 8 av cand. jur. Alex. Lange på side 4. Læreraksjonens sanne bakgrunn i kommende nr.

Indiainsamlingen

Hvem gir og hvem betaler?

Alle tiders mest upopulære innsamling er igang. Dette er den konklusjon man kan trekke ut når man ser resultatene av innsamlingen.

I første omgang var det lærerne som måtte til pers. De var utsett av myndighetene til å undervise barna i barmhjertighet til fiskerne i India og måtte derfor foregå med et godt eksempel.

Det gode eksempel besto i en daglønn til innsamlingen.

Så var det alle komitéene som var nedsatt rundt om i alle kommuner i landet. Vi fikk høre litt fra disse da kringkastingdieselen reiste rundt med «India-ekspressen». Men resultatene var små. Men bare vent sa de, vi kommer stort igjen. Og nå har vi ventet — og de er ikke kommet. Innsamlingen har ennå ikke nådd 20 pct. av det minimum som er satt som mål.

Fagforeningen er også mobilisert, men ledelsen der i garden var klar over at innsamlingen var upopulær så de gikk ikke inn for noen daglønn, men nøyet seg med en alminnelig appell om å støtte foretaket.

Man er klar over at regjeringen og Stortinget har bevilget 10 millioner kroner og at de har ment at det skulle samles inn et like stort beløp blant folket. De hadde vel innsamlingen til Krefthospitalet i frisk erindring — og mente det var en lett sak. — Men det viser seg at de har tatt feil.

Hva koster så denne innsamlingen? Hvem er det som betaler stasen? Det sendes ut plakater i store oppslag, flyveblader, brosjyrer, «India-ekspress» og india-sporveisbuss og meget annet. Dette koster da en masse penger. Det skal administreres.

Er det de av Stortinget bevilgede penger som brukes?

Publikum har krav på å få vite det!

Vestmaktens provokasjon av Hitler

Morgenbladet nr. 85 for den 14. april d. å. inneholder en artikkel av overlege Johan Scharffenberg med ovenstående tittel. Den taler i og for seg et tydelig språk. Scharffenberg siterer fra Lidell Hart's anmeldelse av T. K. Derry's bok «The Campaign in Norway».

B. K. Lidell Hart skriver bl. a.: «I våre utkast synes det å ha vært en overordentlig tykkhudet ringeakt for den lidelse vi skulle påføre de skandinaviske folk.» Likeledes uttaler Lidell Hart: «De førstnevntes utroverdighet er forståelig under krigstidens forhold, men etter-

krigfremstillingen av saken i Nürnberg er virkelig mer vanærende og vil ulykkeligvis gi altfor stor berettigelse til den kontinentale kritikk av britisk hysteri.»

Jeg spør nå, var det ikke Quisling som utvirket Hitlers angrep på Norge? Var det ikke N.S.-folk som tok parti for fienden? Var det ikke slik, at vi måtte ha forstått dette. I samtlige domspremisser i de såkalte landssviksaker fremgår dette tydelig, uansett hva den tiltalte fremholdt. Nå strømmer nye opplysninger på oss om de faktiske forhold, nemlig at re-

Forts. side 6.

Skal prinsesse Ragnhild få 100 000 kroner pr. år?

Etter forlydende på godt informert hold har regjeringen isinde å bevilge fru Ragnhild Lorentsen kr. 100 000,— årlig i «nålepenge» av skatteborgernes penger. Vi får håpe at praktisk talt et enstemmig storting går imot en slik malplasert bevilgning. Det er neppe et flertall for en slik bevilgning, men om stortings-

mennene får følge sin overbevisning i en slik sak er et annet spørsmål. I så fall bør velgerne holde oppgjør med de som stemmer for en slik bevilgning. Da har i hvert fall ikke stortingsmennene lyttet til sine velgeres røst om de våger å bruke midlene på en så lettsindig måte.

Argus.

Overvåking under kontroll

En fornyet etterlysning

Det har vært fremholdt at den av regjeringen iverksatte overvåkingstjeneste er iferd med å utvikle seg til en mere eller mindre systematisk angivervirksomhet med det resultat at noen hver måtte regne med, at de i dypeste hemmelighet ble innregistrert med det skjebnesvangre stempel: å være farlig for vårt lands sikkerhet! Prof. Kristen Andersen har tatt denne saken opp i bladet «Orientering» og fremhever at den overvåkingstjeneste, man ble presentert for gjennom «Dagbladet»'s artikler i vinter, var ensbetydende med at det hemmelig politi i stillhet fikk innpass i vårt samfundsliv. Professoren etterlyser myndighetenes standpunkt til disse spørsmål, men

denne etterlysning har hittil vært forgjeves. Han peker på at Stortingets protokollkomité har krevet at overvåkingstjenestens oppbygging og virkemåte skulle klarlegges, men at den har støtt på energisk og konsekvent motstand fra høyeste regjeringshold. I det hele — sier han — synes det utvilsomt at forholdene omkring overvåkingstjenesten tåkelegges. Han retter derfor en ny og inntrengende henstilling til myndighetene om snarest mulig å oppgi sin taushet og gi klar beskjed og foreslår at det oppnevnes en offentlig komité som gis adgang til og får i oppdrag å nestens kartoteker. —

Forts. siste side

FOLK og LAND

Ansvarl. utgiver og redaktør
Finn Brun Knudsen
Tlf. 557656 - Postboks 1407, Oslo

Vår Herres mølle maler . . .

Det er en fattig trøst, at historiens dom vil bli en annen enn vår tids, når det er tale om det politiske rettsoppgjør, dets forutsetninger og skjebnesvangre følger. Det er i dag, vi lever, vi som ble oppgjørets ofre og som ble brennemerket med landssvikstemplett, og det er vår alltoppslukende interesse å få oppleve den dag, da dette brennemerket er fjernet, og ikke bare leve i håpet om at etterslekten vil renske oss.

Man sier at Vårherres mølle maler langsomt men sikkert. Skal man domme etter de siste par års avsløringer av krigsårsak og virkning, av de positive resultater som sannhetsforskerne har nådd frem til, maler møllen over forventning raskt selv når det gjelder de tåkelagte norske forhold. Og derfor er vårt håp om sosial oppreisning i levende live mere begrunnet enn noensinne.

Vi ser, hvorledes de slagne stormakter Tyskland og Japan reiser seg av ruinene i en verden, hvor samarbeidet er nødvendig, hvis vår tids form for sivilisasjon skal kunne utvikles. Vi ser, hvorledes psykosen fra krigspropagandaen forsvinner etterhvert og avløses av vilje til forståelse. Vi ser, hvorledes fortids kamp på liv og død for nasjonale særinteresser avløses av viljen til å bygge opp en ny verden. Og midt oppe i dette er det snart bare «de gode nordmenn» igjen, som mener å ha vunnet den annen verdenskrig stort og fortsatt tviholder på at vi som ikke fulgte Londonparolen med den uhyggelige følger for den hjemmeverende befolkning er landssvikere.

Mens møllen maler videre ser vi, at selv det politisk opprevne Frankrike begynner å få et nytt syn på Vichyregjeringen, på den store feltherre og statsmann Petain og på den omtvistede politiker og statsminister Laval. Om den siste sier man i Paris i dag, at han hadde en så uredd forsvarer, da han ble trukket for retten anklaget for landsforræderi, at hans fiender skjønte at han ville bli frikjent eller i hvert fall mildt dømt, og at de derfor brøt inn i hans fengsel og myrdet ham.

Men det er ennå langt igjen for vårt vedkommende. Vi skal bare nevne et slående eksempel. I «Demokratiske Breve», som utgis av Sammenslutningen til Opplysning om Atlantpakt og Demokrati i Danmark, heter det: «En Quisling er i dag og vil i all fremtid være det samme som en forræder — ret og slet . . .» Det sies i Danmark, hvor forløyetheten feirer triumfer i forbindelsen med det meget omtalte Rostockmøte, og det sies utover den ganske verden. Og dog vet vi, at det er kommet frem så mange nye dokumenter i forbindelse med kapplopet om Norge og den tyske okkupasjon, at hvis Quisling i dag hadde stått for upartisk rett, ville han ha fått 70 pst. medhold i sin handlemåte. Dette burde være nok til at Quislings sak ble gjenopptatt, ikke bare for å rense hans navn i historiens bok, men også for å fjerne forræderstemplett fra «quislingenes» panne, noe som den store krigs bakmenn har gjort til et standardbrennemerket over hele verden.

Det er således oppgaver, nok som venter oss og som vi plikter å løse — ikke i underkuelsens motløshet, men i dristig forskning for å komme til bunn i forholdene og avsløre fortielsene og den krigspropaganda, som vil bli sannhet, hvis vi ikke lar den gjennomstråle og tilintetgjøre ved den historiske forsknings lys.

Norge har bruk for alle villige hender

Kloke ord i Arbeider-Avisa

«Arbeider-Avisa» i Trondheim, som redigeres av Ole Øisang, skriver i en lederartikkel 21. mai:

Etter at Odelsting og Lagting har vedtatt visse endringer i loven om adgang til å idømme tap av statsborgerlige rettigheter som straff, regner en med at denne lempningen vil komme om lag 8000 tidligere dømte under rettsoppgjøret etter krigen til gode, slik at de altså vil delta i høstens stortingsvalg. Etter lovendringen er det automatiske rettighetstap ved straff over en viss størrelse, avskaffet, og vel er det. Stemmerettstap er fra et demokratisk synspunkt en uok-så tvilsom straff som må nyttes med varsomhet.

Det sitter enda stor bitterhet igjen etter rettsoppgjøret. Det er bare menneskelig at de som ble særlig hardt og grusomt rammet av den tyske terror, kanskje med norske angivere og hjelpere bak, bærer et dpt nag i sinnet og er tilbøyelig til å slå nær sagt alle tidligere NS-folk i hartkorn. Men det er etter hvert blitt stadig klarere at det var og er stor skilnad på NS-medlemmene. Forseelsenes art og omfang var høyst ulike. Mange var mer eller mindre i god tro og mente å tjene sitt folk best ved å opptre som de gjorde. Det gjelder kanskje særlig den ungdommen, som i misforstått patriotisme meldte seg som frontkjempere. I dag onnrømmer sikkert de aller fleste at rettsoppgjøret hadde mange svakheter, det er atskillige ting som etter hvert er kommet i klarere lys.

Og under alle omstendigheter: Det bør være maktpållig-

gende, så langt det er råd, å hele de sårene som ble slått under krigen og rettsoppgjøret. Landet og folket vårt er ikke tjent med noen stengende barrierer mellom nordmenn. Og når de som har måttet ta sin straff er ferdig med denne, må det være et rimelig krav og i alles interesse at disse kommer tilbake til samfunnet og får sine rettigheter tilbake. Det gjelder både de statsborgerlige og andre samfunnsmessige rettigheter.

Det er vel og bra at Stortinget har lempet på de tidligere bestemmelser om tap av stemmeretten, det gir uttrykk for en roligere vurdering av forholdet og ønsket om å bygge bro og nå fram til større forståelse og samkjensle. Men det må også gi seg uttrykk i noe likeså viktig: at de som er ferdig med oppgjøret ikke blir stengt ute fra sin naturlige plass i arbeidslivet. Her støter vi dessverre ennå på inngrodde fordommer, uvilje eller likefram ond vilje, både hos mange arbeidsgivere og arbeidere — på tross av hovedorganisasjonens tydelige erklæringer om at de som har sonet sin brøde — om den er innrømmet eller ikke — skal ha rett til arbeid på samme vilkår som andre.

Norge har bruk for alle villige hender, for alle kropsarbeidere og intellektuelle, som i særlig og samfunnsbyggende arbeid vil tjene sitt land. Og vi trenger også den sterkeste mulige samkjensle, god vilje og gjensidig ansvar. Det er det som skal skape nasjonal trygghet og samhold og brolegge vegen for oss og for kommende slekter.

Meninger om valget

Selvsagt er jeg enig i at enhver «tidl. NS» som bor i Mos-eids og Stavang.s valgkretser bør og må gi disse sin stemme, uansett hvilket parti velgeren ellers, under normale forhold, ønsket å gi sin stemme. For det er vel ingen av oss som ønsker å gi de hovedansvarlige for «rettsoppgjøret» sin stemme. «Denne gang ei», må være det selvfølgelig nå. Men det er et spørsmål om ikke vår stemmegivning bør utvides til også å støtte de 11 som trakk sine underskrifter tilbake etter press. Vi vet jo at disse i virkeligheten har erkjent «rettsoppgjøret»s mange vilkårligheter og at det strider både mot Grunnloven og folkeretten. Vi vet med andre ord hvor disse står ved neste korsvei, og den påtvungne ydmykelsen vil de neppe glemme. Hva vi imidlertid ikke vet, er hva slags press

som ble øvet. Det kan neppe ha vært småtteri. Så liten vekt på sin underskrift kan de vel ikke ha lagt at de gav seg for et godt ord. Og hvem av oss ville heller ha foretrukket at de ikke hadde underskrevet henvendelsen til det svenske rettsinstitut, selvom de måtte trekke underskriften tilbake?

Både i inn- og utlandet vakte tilbaketrekkingen større oppsikt og mistanke enn om underskriftene var blitt stående. Nå forstod man at de impliserte ikke for sitt bare liv torde ta en nøytral gransking av «rettsstatens» rettsgrunnlag for forfølgningen av «landssvikerne». Underskriftene og tilbaketrekkingen av disse er kanskje det hardeste slag som ennå er rettet mot «retts»-oppgjøret. Vi kan derfor også temmelig sikkert regne med at dette ikke er ilgitt underskriverne, selvom

FOLK og LAND

Lidell Harts anmeldelse av T. K. Jerrys bok og H. F. K.'s artikkel: «Vestmaktens provokasjon av Hitler» trykker vi opp igjen i dette nummer p. g. a. den voldsomme etter-spørsel etter «Folk og Land» nr. 16 hvor de først ble trykt. Nevnte nr. er helt utsolgt.

*

Fra og med dette nummer er Folk og Land til salgs i alle Narvesens kiosker, samt i kioskene i Bergen og Trondheim. Vi ber våre lesere gjøre dette kjent.

CHRISTIAN SINDING OG
KNUT HAMSUNS EKS-
KLUSJON OPPHEVES?

Kunstnerforeningen holdt årsmøte siste tirsdag. Spørsmålet om å gi to av foreningens avdøde æresmedlemmer, Christian Sinding og Knut Hamsun, sin status tilbake, etter eksklusjonen ved frigjøringen. Det gjelder eventuelt å gjenoppsette deres tavler i foreningens lokaler. Tanken vant alminnelig tilslutning, men den endelige avgjørelse treffes av styret.

de måtte betræde ydmykelsen unge vei. Derfor tør det også være nærliggende å vente at de vil bli forsøkt satt utenfor ved nominasjonen til valget. Nå vel, la oss vente og se på det. Skulle dette skje, skal vedk. parti også vite at våre stemmer får det ikke i et slikt distrikt. Det synes å være somme som mener at vi bør stille oss passive og likegyldige til de politiske valg, og at makthaverne bør få løpe linen ut uhindret — til straff for fellesprogrammets borgerlige partiets underskrivere. Jeg mener dette er et farlig resonnement. Deltar vi mannjevnt, kan vi gi valgresultatet et tydelig utslag og vise at vi er en faktor å regne med. Gjør vi det ikke, settes vi ut av betraktning også for fremtiden.

O. H.

DET SKULLE BARE
MANGLE

at de borgerlige partier til høsten overtok regjeringmakten, skriver Sinna Kall i «Folk og Land.»

Jeg er fullt ut enig i hva innsenderen anfører i premissene, men jeg er på ingen måte enig i konklusjonen.

Hva det gjelder om ved valget til høsten er — om mulig — å få fravristet arbeiderpartiet flertallet i stortinget! Derved kunne man stoppe planene om *socialiseringen* og som dermed henhører forkjøpsrett for Staten til eiendomme som selges. Staten bør ikke eie hverken skog eller jord, hvis det var rett. Men å gi arbeiderpartiet sin stemme ved valget ville være den største tåpelighet som kan begås av dem som har vært rammet av «rettssviket». Det var jo nettopp derfor «rettsoppgjøret» kom igang fordi arbeiderparti-koryfæene hadde regnet ut i London, at de som tilhørte NS ville de *aldri* oppnå stemmer fra. Og derfor gjaldt det om å berøve disse hallsstarrige NS-folk stemmeretten osv., så diktaturpartiet kunne oppnå flertall i Stortinget. Og slik gikk det. Men Gud fri og bevare meg for at noen av

våre et øyeblikk tenker på å kysse den hand som slår. En slik hundementalitet trodde jeg mine lidelsesfeller for *alle tider* var ferdige med.

Tola.

KR. 100.—

Jeg har nettopp lest igjennom siste nr. (17) og tegner meg for kr. 100.—. Det blir vel flere. Passer anledningen til å takke for hvert eneste ord. Skulle ønske bladet ble lest av hvert lesedyktig voksent menneske i landet. Jeg har ikke vært medlem av N.S. og fri noenslags forfølgelse. Men rett skal være rett. Jeg går så vidt at jeg profeterer hel og full oppreisning for Quisling. Men jeg — 80 år gammel — opplever det ikke — d et siste og eneste høvdingemne Norge har hatt på lange tider. Derfor skulle han også «styrtes og stenes» etter god gl. norsk praksis.

D.

TYSKE TURISTER!

Så for nylig i en avis at Norge hadde gjort våbenbrorskap med tyskerne men hadde ikke funnet tiden inne til å la tyskerne komme som turister inn i landet. Mon

så liten interesse for dets eget folk at det ikke får komme inn i landet, som turister.

C.

KR. 100.—

Kjære Johs. G. Tofte, hjertelig takk for forslaget!

Jeg nevnte i «8.M.» 11. jan. 52: Tenk om vi kunne få vår egen dagsavis, så vi slapp å betale f. eks. 60 kr. til en avis som motarbeider oss. Jeg nevnte også at det er moro å ha motstandere som må gripe til løgn eller fortelser for å holde det gående enda en tid. Det er mere moro nå etter nr. 15, 16 og 17. av «F. og L.» Og vi skal ha enda mye moro, gutter! Bare heng i!

Som jeg også nevnte: Det stopper ikke på penger, hvis vi bare vil. De som enda lever en kummerlig tilværelse, får vi håpe har glemt vårt kameratskap fra konsentrasjonsleiren. Ellers blir det flaut for oss andre. Men vi som har litt fortjeneste — om enn beskjeden — vi bør ikke glemme det.

Minner også om å gjøre forretninger med hverandre. (Det er for lite annonser i «F. og L.») Et eks.: Jeg vet om en — enten

lidelsesfelle eller sympatisør — som har tobakksforretning i Oslo. Selvfølgelig kjøper jeg der. Det burde alle i byen og alle tilreisende forfulgte gjøre. — Jeg minner også om — istedenfor å støtte andre formål med penger — å sende tilsvarende til «Forb.» eller «F. og L.»

Men tilbake til utgangspunktet: Jeg gir mine 100 med glede, men skal alle vente på så og så stor tilslutning, blir det ingen.

Ikke vent! Kjør i vei!

Best skulle jeg for de fleste steds vedkommende anta det var at det ble samlet inn og sendt mest mulig under ett. (Organiseringen er vel såpass utbygd nå. — burde i hvertfall være det —, eller man kan i hver bygd organisere seg for dette spesielle tilfelle.) Så kunne kvitteringen også sendes samlet — for å spare porto — *nb!* lydende på virkelig navn for de hovmodige og på oppdiktet navn for de saktmodige. — Dessuten har en på denne måten en kontroll med hvem som vil gjøre noe, og hvem som bare vil prate, prate folk etter munnen i begge leire.

Hold sammen, og hold ut!

Jon Vangen.

UKENS KRONIKK

Problemer i dagens politikk

For omtrent tredve år siden kom der ut en bok med titelen: «The rising tide of colour» («Den farvede springflod som kommer»). Forfatteren var en amerikansk vitenskapsmann og han viser i sin bok at det verden nu kan vente seg er en reisning av alle farvede folkeslag mot den hvite manns herredømme. — Og han fikk rett.)

Det er den farvede flodbølge som idag skaper uroen i verden og deler menneskeheten i parti Øst og parti Vest og i sin bok «Det kløvede Norden mellom de Store Stater» behandler Einar Maseng også dette problem idet han skriver:

«De fire femtedeler av menneskeheten som har den laveste levestandard d. v. s. angelsaksene og en del mindre folk som er knyttet til dem som økonomiske annekser. Av menneskehetens nettoøkning på 30 millioner faller 25 mill. på de etterblevne og nå mer eller mindre opprørte nasjoner. Disse er interessert i å støtte Sovjet av den god grunn at om ikke Sovjet eksisterte som en respektingyvende maktfaktor, måtte de mot noe nytt og bedre higen-de folk pent finne seg i å stikke pipen i sekk».

Og videre skriver han:

«Om 70 år beregnes jordens befolkning å være den dobbelte av idag — på grunn av de fire femtedeles formering. Og snart kan kanskje denne av befolkningstrykket pressede «man power» («menneskekraft») også besitte omtrent like farlige ødelegelsesmidler som den «høyerestående» minoriteten som på grunn av sin koncentrerte bosettelse og produksjon er langt sårbarere».

For å forstå det trykk som nå driver de farvede raser til handling kan man bare ta for seg Japan: Det har en 12 gange så stor befolkning som Norge og Danmark sammenlagt, og har sam-

me flateinnhold som disse to land til sammen. — Men bare fjerdeparten av Japans jord er dyrkbar! Det er lett å forestille seg hvorledes den veldige overbefolkning presser på og ser seg om etter nye og bedre livsmuligheter.

«Den farvete springflod» er med andre ord et kolossalt problem som ikke kan løses ved barnebegrensning i Norge eller ved at Malan i Syd-Afrika forbyr negre å sette seg på benkene som er forbeholdt de hvite. Heller ikke er de noen hjelp i at engelskmennene i Kenya henger noen snes medlemmer av en negerstamme som teller en million mennesker

Problemet er større enn som så og vil naturligvis ikke finne noen brukbar løsning i vår generasjon som bare er den der har fått lov til å se problemet dukke opp.

Der tales om den hvite mann og de farvede nasjoner. Russeren er også hvit, men viser seg ikke å ha samme interesser som angelsaksere og utnytter derfor alle midler, ikke minst den kommunistiske lære — til å komme sin motstander tillivs.

Et verdenskart vil vise oss hvad som i øyeblikket foregår mellom de to store maktblokker:

Parti Vest kommer seilende over alle hav for å sette seg fast på landmassen Europa-Asia, mens parti Øst søker å holde kysten ren. Dette har ført til vebnet konflikt i Korea og Bak-India, med truende mulighet for det samme over hele Kina-kysten. I Europa har Vesten allerede skikkete brohoder ved at samtlige demokratiske stater er gått inn i A-pakten der jo etterhvert mer og mer har fått karakteren av en militærallianse under ledelse av

U. S. A., hvis president idag er en ansett militær sjef av verdensformat, og med militær åndelig innstilling.

Også Norge er med i A-pakten og om dette sier Einar Maseng i foran nevnte utmerkede bok:

«Når Vesten får fotfeste på den Skandinaviske halvøy, betyr dette en forsterkning av dens angrepskraft overfor Østen. Fra Nord-Skandinavia vil Vesten lettere enn fra sine vest-europeiske baser kunne ramme militære kraftcentrer og oppstillinger i Nord-Russland og Nord-Sibir. Da krigsskip nå må antas å ha stor verdi som bevegelige observasjonsstasjoner og som bevegelige utskyttingsstasjoner for forskjellige fjernvirkende kampmidler, er det navnlig fra engelsk hold blitt fremholdt som viktig at sjømaktenes krigsskip kan holde Nordskehavet og Ishavet. Med henblikk herpå vil en lannbaserings i Norge være betydningsfull».

Vi er med andre ord midt oppe i det.

Statsråd Ulrik Olsen meddeler således at sementen foreløbig ikke kan bli gitt fri fordi forsvaret trenger etpar millioner sekker. Fra U. S. A. kommer en strøm av krigsmateriell til hundrevis av millioner kroner. Dyrket og dyrkbar jord legges ut til exerserplasser og flybaner. Alle tjenstdyktige menesker i dette land, mannfolk som kvinnfolk — er med i en eller flere hel- eller halvmilitære organisasjoner. Pengene til militære formål ruller som aldri før i dette lands historie.

Og alt dette under en regjering, utgått fra et parti som gjennom generasjoner har hånet og spottet vår hær og vår marine og derfor har hovedansva-

ret for at landet var militært uforberedt i 1940.

Sannelig må den internasjonale situasjon være spendt når slikt kan skje. —

Under den nåværende «Kolde Krig» mellom Øst og Vest spiller spørsmålet om hvor Tyskland står en fremtredende rolle. Herom sier Einar Maseng:

«Da de fleste tyskere holder sin siste dag for å være kommet, om landet blir slagplass for de to store, må den av disse som slipper løs et angrep over demarkasjonslinjen, regne med i Mellom-Europa å få de 80 millioner tyskeres uvilje på seg, mens den andre parten vil kunne regne, mere eller mindre med deres støtte. Holder Sovjet seg defensivt i Tyskland vil U. S. A. ha vanskelig for å mobilisere tyskerne mot det. Disse har ingen interesse av å bistå noen av de store med å gi den andre et knock-out slag. De vet så altfor vel, at det alene er Østens styrke som har fått Vesten til å innrømme Vest-Tyskland en relativ uavhengig stilling».

Eller som han sier et annet sted under omtalen av Tysklands gjenoppbygning:

«I det øyeblikket Tyskland står rustet, og Vesten er på det rene med at den ikke kan la dette rustede Tyskland gå sammen med Sovjetblokken, er det Tyskland som er situasjonens herre! Tyskerne er selv oppmerksomme på dette og de bryr seg ikke om å legge skjul på hvad de tenker».

Det er en mann med autoritet som uttaler dette, idet Einar Maseng som få andre er skikket til å skrive om dagens internasjonale problemer. Han er utdannet som offiser, men kom etterhvert inn på andre baner. Bl. a. var han i 30-årene Norges faste representant ved Nasjonenes Forbund og i 1939—41 var han Norges sendemann i Moskva.

Dødsdommen over Ragnar Skancke

2. DOMMENS FEIL- TAKELSE OM KRIG — SUBJEKTIVITET OG OBJEKTIVITET

Fikk emigrantregjeringen — tross sin klare kapitulasjonsavtale og pasifistiske fortid — lyst til å markere fortsatt krig, da krigslykken svinget i favør av Tysklands motstander, som regjeringen hadde søkt asyl hos? Dette er menneskelig forståelig. Men regjeringen motarbeidet sitt eget ettermæle da den brukte denne omstendighet som påskudd til å ta livet av Skancke med! For forbrytelse mot krigsforræderbestemmelsen! Justisminister Cappelen var klar over hva man ønsket på. Han stilte nemlig som betingelse for å gå med i Gerhardsens første regjering at han intet skulle ha med benådningsandragender å bestille! Cappelen tenkte på sitt ettermæle og rettshistoriens dom. Statsminister Gerhardsen følte seg dengang så bølgebåret, at han glemte at den måtte breste! HAN «behandlet» benådningsandragene, og glemte at dette ikke er noen mekanisk sandpåstrøning — men en viktig sikkerhetsforanstaltning, en selvstendig regjeringsmyndighet, full av et forferdelig ansvar. Gerhardsen vet at domstoler kan ta feil! Han svekket i sin tid Norges stridsevne og ble straffedømt for forsvarsfiendtlig arbeid. — Skjedde dette med krig for øye?

Det for Skanches forhold til forræderiparagrafen avgjørende og befriende er jo blant annet det som advokat *Øvergaard* peker på i gjenopptagelsesbegjæring II at Nygaardsvolds «krig» ikke var synlig for Skanche på denne siden av Nordsjøen — da han den 25. septemb. 1940 mottok oppnevning som kommissarisk statsråd. *At krigen var slutt mente også den svenske regjering.* Statsminister Per Albin Hansson sa i sin tale i Ludvika 7. juli 1940 bl. a.: «Betreffande Norge forekommo under det där kriget pågick inskränkningar i transitotrafikken, och önskingar om leverans eller transitering av vapen och ammunition til någondera av de i Norge stridande parterna avböjdas».

«Läget har nu blivit ett annat. Viktigast ur vår synpunkt är att *striderne mellan Tyskland och Norge upphört*» (Svensk uterikspolitik under

Ville ikke dommerne drøfte historiske dokumentasjoner og lese paragraf 86 innenat?

andra världskriget, s. 327). Fra side 362 gjengis fra utenriksminister Günthers tale i Halmstad 16. aug. 1941:

«Kriget i Norge hadde likeväl, som sagts, icke i första hand lokal innebörd, det var en del av uppgörelsen mellan Tyskland och England. Vår neutralitet i det norska kriget var sålunda ett fullföljande av den grunnlinje i den svenska politiken, som från början tillämpats i förhållande till deltagarna i storkriget. I överensstämmelse härmed avböjdas, under det kriget pågick, bl. a. framställningar om export av krigsmaterial til de krigförande i Norge. — Först sedan krigshändelserna i Norge upphört, ansåg sig svenska regjeringen kunna företa en revidering i fråga om sin tidigare hållning beträffande transitering av krigsmaterial från Tyskland till Norge, samt genomfart av tysk militär personal. De misförstånd, som bland normännen uppstått rörande Sveriges hållning Under och Etter Kriget, skola, därom är jag viss, komma att skingras».

NYGAARDSVOLD: *I de to måneder krigen varte!*

Direktør Lorentz Vogt har samlet et drepende arsenal av dokumenter og argumenter mot den kombinerte aktorats- og domsvirksomhet som karakteriserer «rettsoppgjøret» og som bl. avlivet Skanche. Herr Vogts nitide dokumentasjoner, blendende fremstilling og solide forankring i beaumonten har avholdt påtalemyndigheten fra å søke å svekke hans rettshistoriske produksjon med injurielager! Vogt skriver i Tønsberg Blad 3. juni 1948 bl. a.:

«VED KAPITULASJONS-
AVTALEN AV 10. JUNI
TRADTE NORGE UT AV
KRIGEN»

«Dette ble også bekreftet av statsminister Nygaardsvold i hans tale fra London den 25. juni 1940. Følgende utdrag viser dette:

«Det stod da ingen annen utvei åpen enn å nedlegge våpnene og sende våre tapre offiserer og soldater hjem. — ved siden av beslutningen om vapenedleggelse og demobilisering måtte også regjeringens stilling etterat hele Nor-

Av cand. jur. Alex. Lange.

ge var okkupert av tyskerne, taes opp til overveielse».

«Men før jeg går nærmere inn på det spørsmål, vil jeg gjerne si noen ord om det arbeid som regjeringen utførte i de to måneder krigen varte».

Her er Nygaardsvolds og den norske regjeringens oppfatning den 25. juni 1940 av hva den fortsatte «krig» går ut på «Vi kan nå i et fritt land arbeide for Norges sak. Vi kan nå fritt si overfallsmennene den usminkede sannhet om deres opptreden og løgnpropaganda både under og etter krigen».

I Bevisopptaket i Skanckesaken sa Nygaardsvold bl. a.:

«Det har aldri vært regjeringens mening at det skulle sluttet fred med tyskerne, og v. mener at dette fremgår av regjeringens proklamasjon av 7. juni 1940, som ble lest opp i radioen den 9. samme måned». *At det var sluttet formell fred påsto naturligvis hverken Øvergaard eller Skanche!* De gjorde bare gjeldende at krigen faktisk og praktisk var slutt i krigsforræderiparagrafens mening. Norge var ikke lenger militær krigsdeltager, hva § 86 forlanger! For forhold etter den tid kan derfor straffelovens § 86 ikke anvendes på folk bosatt i det besatte Norge, se § 86 annet ledd. *Bestemmelsen er kun anvendelig på handlinger som står i direkte forbindelse med krigshandlinger, og over innflytelse på disse.*

Et vesentlig punkt under bevisopptaket var prominente vitners valne omgang med et vesentlig faktum i favør av Skanckes oppfatning: *Hjemsendelsen av de internerte norske tropper i Sverige.* Ingen av forklaringene svarer til de faktiske forhold, som man vil se. *Ljungberg:* «Han husker at det var snakket om disse tropper og at det var stemning for at de foreløpig burde bli i Sverige, men han kan ikke huske at det ble rettet noen bestemt henvendelse i den anledning». *Koht:* «Kan ikke huske at regjeringen har hatt noe med spørsmålet om de norske tropper skulle få vende tilbake til Norge. Han tror dog å huske at det innen regjeringen var stor skuffelse over den ordning som ble truffet i dette tilfelle. Han tror dog ikke det ble sendt

noen protestnote». *Nygaardsvold:* «V. tror at det innen regjeringen var meningen at disse tropper måtte kunne bli i Sverige. Han er også tilbøyelig til å tro at det ble rettet en henvendelse til Sverige — iallfall om at troppene ikke måtte bli tvunget til å forlate dette land». Ingen av statsrådene var heldigere med disse uriktige forklaringer — likeledes under edsansvar — enn med sin bevitnelse om at de ikke hadde sett kapitulasjonsavtalen! Det er nemlig på det rene at general *Fleischers* rapport den gang gir det korrekte bilde. («Etterlatte papirer» side 89): «For den internerte styrke av 1. divisjon i Sverige traff regjeringen den bestemmelse at hele styrken skulle demobiliseres og sendes tilbake til Norge. Det ble fra Hærens Overkommando mundtlig og også skriftlig fremholdt at de som ønsket burde gis anledning til å komme over hit. — H. O. K. fremholdt dernæst at i allfall de frivillige av befalet burde tas over og at det i ethvert tilfelle ikke gikk an å sende garnisonerende offiserer tilbake til Norge, hvor de, etter hva der forelå, ville ha valget mellom å bli fengslet eller forpliktet seg til overfor tyskerne ikke mer å delta i denne krigen. Ingen av disse argumenter ble hørt. Styrken ble demobilisert og det ble, etter hva der er opplyst, senere sendt beskjed til Sverige om at det ikke trengtes befal av Hæren over».

VILLE DEN KRIGENDE
ASYLREGJERING IKKE
HA NOEN HÆR?

I sannhet synes ikke regjeringen i London å kunne dokumentere noen krig der bortefra! Først etter «freden» begynte man krigen mot visse hjemmeværende landsmenn! Hvis planlagte «dom» og skrekkelige endelig man hadde delikatert seg med i utlendigheten, og gjennomførte, tildels i ly av fremmede bajonetter! Her skal gis et eksempel på hvordan en fremrakende, ekte norsk infanterioffiser i England som arbeidet sammen med general *Fleischer* for å organisere en hæravdeling derborte, så på regjeringens forhold til dette arbeid. Etter generalens tragiske død skriver avdøde

oberstløytnant Carl Eckersberg *Stenersen* til fru *Fleischer* den 4. februar 1943 bl. a.: «Vi vet jo alle vi som sto ham nær at han måtte kjempe for å få sine symsmåter frem — bane seg vei, så å si gjennom adskillig uforstand og endog adskillig uvilje hos de rådende myndigheter. Generalen sa sin mening for å bringe slutt på halve standpunkter og politisk jongleri, endog på uvilje eller motvilje til i det hele tatt å ha en hær». (Etterlatte papirer, side 198).

Spalteplassen tillater ikke flere eksempler på at dommen tok feil a) når den til fellelse for Skancke vil fastslå fortsatt krig for det okkuperte Norge etter 10. juni og b) når den mot Skanckes begrunnede benektelse, som den ikke drøfter, oppkonstruerer hos ham en kriminell bevissthet om at Norge er krigsdeltager! Denne siste feil antas å være en av dommens værste. Kan en domstol foreta en slik «bevisbedømmelse» i god tro?

EIDSIVATINGS LESING
AV LOVEN OG BEHAND-
LING AV HISTORISKE
FAKTA I SKANCKESAKEN

Den magiske undersøkelse som dommerne i 1946 foretar i Skanckes indre er følgende: Ved hjelp av mental ønskevist graver de opp en bevissthet hos ham at det okkuperte Norge driver militær krig mot Tyskland den 25. september 1940, på det tidspunkt da han mottar et angivelig krigsforræderisk hverv som komm. statsråd i Kirkedepartementet. Han hadde vært professor siden 1923 og medlem av NS siden 1933. — Den forbryterske bevissthet om fortsatt krig finner disse magikere 6 år etter. På tross at Skancke intenst hevdet at han delte advokat *Holthes* i 1940 offentliggjorte syn at krigen var slutt. Bør ikke vedkommende dommere ta patent på denne sin mentale ønskevist? Slik at vi kan få ro omkring «rettsoppgjøret». Hvis dommen tok feil på disse punkter, hva antas godtgjort, kan så dommerne i Eidsivating undskylde seg med følgende: En dom er en samling av inntrykk og registrering av støt som fremkommer ved at aktoratet på den ene side krysser klinge med tiltalte og forsvareren på den annen side. Hvis partene av en eller annen grunn ikke yter sitt beste — da blir jo inntryk-

India-aksjonen

Ennå en gang bevilger Stortinget 10 millioner av skatteborgernes midler til India-hjelp

Etter et par timers debatt fattet Stortinget vedtak om å stille til disposisjon 10 millioner kroner, til Fondet for hjelp til underutviklede land — India-aksjonen. Den nye bevilgning gjelder for kommende budsjettår, for inneværende termin er det tidligere bevilget 10 millioner. Debatten kom ensidig til å dreie seg om den kraftige kritikk Hambro (h) som første taler rettet mot visse forhold i forbindelse med aksjonen.

Han sa bl. a. at man har forsøkt å skape et nasjonalt hysteri, og at man benytter njepe-aksjonen til personlig og nasjonal selvforherligelse. Innsamlingen, slik den er lagt opp, er uverdige både for Norge og for India, sa han. Han hevdet videre at det er gjort forsøk på å stå partipolitisk mynt på saken, og anklaget stortingspresident Natvig Pedersen for å ha trukket den inn i sin tale til Kongen ved Stortingets avslutning som en programsak.

Han hadde den største sympati for tanken om at Norge skulle gjøre en innsats på det område det her gjelder, og han hadde alltid vært for at vi skulle øke bevilgningen til FN's hjelpeaksjon. Men hvis

man hadde sagt den gang man foretok den første bevilgning, at man ville gjøre den til et slags grunnlag for personlig selvforherligelse, ville taleren da ha tatt sterke reservasjoner.

Hambro sa han var klar over at denne sak delvis var blitt misbhukt og utnyttet i partipolitisk øyemed. Så sterkt hadde stortingspresidenten vært grepet av saken at han ved Stortingets avslutning i år gikk utenfor den ramme som er gitt presidenten. Presidenten nøyte seg ikke med å uttale det vanlige leve lenge for Kongen og fedrelandet, men han holdt en programtale som i sin stil minnet om de taler de Bernadottske konger for hundre år siden holdt ved Stortingets oppløsning.

Hambro betegnet bevilgningene som utslag av nasjonalt hysteri. Heri er visstnok en alt overveiende del av befolkningen enig i.

Argus.

En dåd er stor, om ei den vandt, når ånd kun i dens indre brant der verdig var til seir!

Henrik Wergeland.

Muligheter for bønder i den nye verden

Argentina, Brasil og Venezuela ønsker stor innvandring

Strømmen av utvandrere fra Europa vil i den nærmeste fremtid bli søkt dirigert til Sør-Amerika, hvor de tre store land, Argentina, Brasil og Venezuela har erklært seg villig til å ta imot nye kontingenter av innvandrere fra den gamle, syke verden. — Argentina stiller 240 000 hektar land til rådighet for europeisk kolonisering, mens Brasil har planer om gårder for ca. 4 000 brasilianske og europeiske familier og Venezuela tilbyr 550 emigrantfamilier en ny fremtid.

Detaljer i disse nye koloniseringsprosjekter er blitt forelagt den europeiske emigrasjonskomité ICEM i Geneve slik at det denne gang er realiteter bakom de fremsatte tilbud.

Argentina strever med problemet å stanse flukten fra land til by. Koloniseringsplanen omfatter opprettelsen av en forsøksgård, hvor kolonistene skal kunne sette seg inn i argentinske landbruksmetoder, før de sendes ut til sine egne bruk eller til arbeide i argentinske landbruk. Man er parat til å begynne koloniseringen av de første 200 000 hektar land i det nordlige område av Santa Fe-provinsen.

Brasil er rede til å ta imot den første kontingent av eu-

ropeiske emigranter allerede i år og håper å kunne avslutte koloniseringen innen utgangen av 1954. Planene er beregnet å koste 45 mill. dollars og tilsikter utvidelse av jordbruksproduksjonen for hjemmemarkedet. Tanken er å opprette en serie «grønne belter» omkring landets større industribyer for å skaffe dem tilførsel av grønnsaker, frukt og meieriprodukter. — Dessuten skal det anlegges 23 nye jordbruksområder, hvor hovedvekten legges på kornproduksjonen. I disse områder vil det bli anlagt en rekke brasilianske familier slik at emigrantene kan få lettere anledning til å komme i forbindelse med landets befolkning. Det er utarbeidet detaljerte planer for emigrantenes forsyning med redskap og besetning og gjelden skal avskrives i løpet av 14 år. Det regnes med ca. 11 000 dollars for kolonistene i de «grønne belter» og 8 000 dollars for dem i korndistriktene.

Venezuela forutsetter internasjonal støtte ved finansie-

ringen og vil i første omgang ta imot 50 familier i en koloni i EL Cenizo-området, mens man har planer om en større kolonisering ved Maracaibosjøen, hvor det vil bli plass for ca. 500 familier. Venezuela har i de siste tre år skaffet jord til 4 000 venezuelandske og utenlandske familier og 80 pct. av disse har allerede betalt sin gjeld. — Lykkes det nye tiltak vil det bli etterfulgt av flere i andre deler av landet.

En igjen

Marshall Eric von Manstein, som ble dømt for 17 krigsforbrytelser ved alliert seiersrett, er nå frigitt. Bare en prominent tysk general sitter nå i fengsel for krigsforbrytelser og det er general von Falkenhorst, som var sjef for de tyske okkupasjonstropper i Norge.

Husk å fornye abonnementet kr. 4,00 pr. kvartal, kr. 8,00 pr. halvår, kr. 16,00 pr. år. Benytt postgiro nr. 164 50.

kene og dermed dommen deretter. Før den første behandling i lagmannsretten gjelder denne undskyldning bare delvis etter min oppfatning. For de øvrige instansers avgjørelser gjelder undskyldningen ikke. Domstolen har en selvstendig plikt til å få saken belyst. Jeg mener at tiltalte og dr. jur. J. Øvergaard har påvist at bortsett fra aktoratets rettergangsfeil, så oppfylte det ikke sin plikt etter loven. Denne består i å bevise samtlige subjektive og objektive, positive og negative betingelser for Skanckes straffeskyld. Skancke begrunner hvorfor han finner forsvaret i lagmannsretten mangelfullt. Han må utvilsomt gis medhold i dette. Hans senere forsvarer, adv. Øvergaard, støtter ham også her. Med en begrunnelse som ikke imøtegås reellt. Såvidt jeg kan se.

Skanckedommen bryter — uten drøftelse — med nedestående rettsoppfatning som Skanckes bysbarn, advokat Harald Holthe, gjorde gjel-

dende i brev av 31. mai 1940 til A/S Trondheims Entreprenørenes Felleskontor, — gjengitt på side 29 i «Erstatningsdirektoratet: Undersøkelser vedr. n. mynd. still. t. tyske arbeidsoppdr. den første tid e. 8. april 1940». — Holthe skr. bl. a.: «De besatte områder av vårt land kan imidlertid ikke sies å være i krig med Tyskland. De besatte områder beherskes av internasjonal rett og der skal ikke krigerske kamphandlinger foregå eller kunne foregå mellom nordmann og tyskere. Kamphandl. fra nordmenns side betraktes her som rebeller av krigslovene. Det er således ikke riktig for et besatt område å si at det kan være i krig med Tyskland» (Uthevelsene er Holthes). Denne oppfatning delte Skancke. Hvem hadde ikke den dengang? Det er åpenbart at den lå bak alt administrasjonsrådets og fylkesmennenes virke.

3. HVA MENER § 86 MED BISTAND TIL FIENDEN?

Er det krigsforræderi av Skancke at Kirkedepartementet utgir en ny katekismus? Eller endrer reglementet for opptagelse av medisinske studenter?

Som et eksempel på Eidsivatings lesning av § 86 og dens anvendelse på kommissariske tiltak av ovenstående type siteres fra HR-utdr. bd. I, side 89—90:

«Om det hadde lyktes å få kirke, skole og andre undervisningsanstalter til å bøye kne og gi plass for den nazistiske propaganda, ville det voldt i landet ubotelig skade, og i sin totalitære krigføring ville fienden hatt mere nytte av dette enn av mange tusen frontkjempere».

Her må innskytes: Hva med bistanden til okkupanten fra den svære norske kjerneindustri som ifølge Helge Krog's bok «6 kolonne» leverte viktige tilskudd til de tyske krigsanstrengelser fra ok-

kupasjonens første til dens aldeles siste dag — upåttalt?

Dommen: «Bestemmelsen om enkelte avgjørende aksjoner som arrestasjonen av lærerne og forsendelsen av dem til Kirkenes våren 1942, arrestasjonen av universitetslærere og studenter i 1943 og stengningen av Universitetet 30. november 1943 er visstnok truffet av andre, men tiltalte har vært en villig hjelper, som straks var rede når det ble stillet krav til ham».

Straffelovens § 86 har følgende ordlyd: «Med hefte i minst 3 år eller med fengsel fra 3 år inntil på livstid straffes den, som rettsstridig bærer vaaben mot Norge, eller som under en krig, hvor Norge deltar, eller med sådan krig for øye yder fienden bistand i råd eller dåd eller svekker Norges eller noen med Norge forbunden statsstridsevne.

Straff kommer ikke til anvendelse på nogen i utlandet bosittende norsk statsborger

for handling,, hvortil han etter bostedets lover er pliktig».

Det finnes jurister som mener at dette siste ledd kommer til anvendelse på bistand til okkupanten i Norge.

Ingen som har kjærlighet til Norge og har de nasjonale verneinstinkter i orden, som en dekadent utvikling ledet av dagens makthavere før den annen verdenskrig gjorde alt for å ødelegge — kan være i den minste tvil om hva bestemmelsen sikter på! Det er å forråde egne kjempende tropper og hjelpe fiendens, MENS vårt folk kjemper regulært og militært for å verge sin selvstyrte eksistens bak Norges grenser!

Eidsivatings lesning av loven i Skanckesaken er og blir — etter mitt skjønn — åpen rettsfornektelse av sinte eller skremte mennesker som aldri har kjempet regulært og åpent for sitt land og vet hva krig og krigsforræderi er.

(Forts.)

Lidell Hart . . .

(Forts. fra side 1)

forstand. For på en fin og nennsom måte kaster han et overraskende lys over britiske planer i Skandinavia og Storbritannias ansvar for å ha fremkalt Hitlers invasjon i Norge. Hans fremstilling av de forberedende skritt er kortfattet, og han kan neppe ha fortalt hele historien, men de fakta han fremlegger krever en radikal korrigering av det billede som den britiske regjeringens talsmenn og britisk propaganda gav av begivenhetene den gang, og som de britiske anklagere i Nürnberg-prosessen likeledes tegnet. Usannheten i førstnevnte tilfelle er forståelig når man tar krigssituasjonen i betraktning, men den måten saken ble fremstilt på *ett* krig i Nürnberg, er i virkeligheten langt skammeligere og vil uheldigvis gi kontinentale

Lidell Hart

kritikere av britisk hykleri altfor megen rett. Det er liten trøst i den kjensgjerning at våre franske allierte viste enda mindre skrupler med hensyn til å gå aggressivt til verks.

Britisk planlegging begynte like etter krigens utbrudd som følge av hr. Churchills prosjekter om drastiske tiltak for å avskjære Tysklands forsyninger med svensk jernmalm. (Dr. Derry viser at troen på jernmalms avgjørende betydning for krigsførselen berodde på illusjoner). Planen medførte krenkelse av Norges nøytralitet, og andre medlemmer av regjeringen nølte med å godkjenne den. Men da Russland i slutten av november rykket inn i Finland, planla vi å bruke hjelp til Finland som påskudd til å okkupere Norges viktigste havnebyer og svenske malmleier under veis. Den franske regjering ønsket å ta havnebyene med storm, men den britiske regjering ville gjerne at landsettingen skulle møte «en viss grad av samtykke» fra nordmennenes side, og det var først like før

Finland overgav seg at der ble gitt instruksjoner om aksjon. Dette veltet planen, fordi regjeringen nå følte at landsettingen sikkert ville bli «møtt med positiv motstand fra norsk og svensk side og kunne drive disse land i armene på Tyskland». Regjeringen tok nå opp hr. Churchills opprinnelige plan om å stenge malmruten ved å legge ut minefelter i norsk territorialfarvann og på den måten fremkalle en tysk invasjon. Man ville på det vis skape «en viss grad av rettferdiggjørelse i verdens øyne», ikke bare for vår første (initial) krenkelse av Norges nøytralitet, men også for for de landsettingstroppe som skulle følge etter. I våre planer synes det å ha vært en usedvanlig hårdhet mangel på hensyntagen til de lidelser vi ville bringe over de skandinaviske folk. Vår fjasko under forsøket på å oppnå en innbilt strategisk fordel kan godt betraktes som en straff (gjengjeldelse) for en slik skrikende umoralsk politikk. Vi egnet oss ikke til å konkurrere med Hitler på dette vis. Skjønt Hitler satte seg i sving senere, handlet han hurtigere og mer effektivt.

Dr. Derry's konklusjon er at Hitlers beslutning om å intervenere i Norge «var en følge av Altmark-episoden den 16. februar som viste at under visse omstendigheter var England rede til å krenke Norges nøytralitet». Selv da fortsatte han på sin side å speide etter ytterligere unnskylednde momenter og passende omstendigheter, så det var ikke før den 2. april at han endelig besluttet å slå til — den 9. april. Fra britisk side var det første fremstøt — mineleggingen — planlagt til den 5. april, men en 3-dagers utsettelse ble forårsaket ved en meningsutveksling med franskmennene angående en kombinert (linked) plan. Denne forsinkelsen ble skjebne svanger for våre utsikter til å komme inn i Norge før tyskerne. Men dr. Derry's langt utførligere fremstilling av selve felttoget blottlegger så mange mangler i planleggingen, utrustningen og besluttsom handlekraft i utførelsen at der kan reises tvil om hvor vidt vi i noe tilfelle ville ha gjort det bedre, selv med lengere forsprang.

Først og fremst, som dr. Derry bemerker, «synes det merkelig — når de allierte la sine planer om aksjon i Skandinavia — at vi ikke med større realitetssans hadde overveid muligheten av at

Vestmaktens provokasjon . . . .

Forts. fra side 1.

gjeringen Nygårdsvold lenge før 9. april måtte ha forstått at England hadde til hensikt å angripe Norge, og at England satte disse angrepsplaner iverk 7.—8. april. Det som kom overraskende på regjeringen var Tysklands lynsnare motstøt (eller som Churchill selv kaller det, «det tyske gjengjeldelsesangrep»).

På tross av den stadig mer truende situasjon og den iherdige pågang fra de militære sjefer nektet regjeringen å mobilisere. Ja tvertimot lot den minene fjerne i Oslofjorden og ga ordre om ikke å

tyskerne kunne komme oss i forkjøpet der». Vi betalte dyrt for hva han med et mildt uttrykk kaller «en alminnelig optimisme i vår planlegging». Videre skriver han: «Det kjennskap til Norge som var tilgjengelig for vårt bruk når tyskerne først var kommet inn der, var håpløst dårligere enn de opplysninger tyskerne hadde samlet med henblikk på sin invasjon.» Denne uvitenhet var en ny handicap og er så meget mer forbløffende som vi i så lang tid hadde forberedt vår intervensjon. Kommandosystemet var et ytterligere handicap. Der var «megen innblanding fra den militære koordinasjonskomité», ledet av hr. Churchill, «med hensyn til den detaljerte ledelse av operasjonene, — en innblanding som ofte var forvirrede plutselig og undertiden tilsynelatende impulsiv». Admiralitetet sendte flere ganger instruksjoner på egen hånd uten å ta tilbørlig hensyn til deres virkning på arméens utsikter og hadde en tendens til å vise overdreven forsiktighet. På den andre siden var den militære kommandant i Narvik nølende og forsiktig da sjefen for de maritime stridskrefter, lord Cork, forlangte dristig handling. De vanskeligheter som oppstod som følge av forvirringen i kommandosystemet ble forverret ved rotet og forvirringen i forsyningstjenesten og innlastingen av utstyret. Felttoget utviklet seg rykkvis fra den ene fjasko til den andre, og — «siden vi ikke hadde noen mål vi konsekvent holdt fast på, ble heller ikke ett av dem nådd».

Historisk sett er det beklagelig at der ikke er trykt noen dokumenter fra tiden før 9. april i tillegg til dette bind.

B. H. Liddell Hart.

skyte på britiske krigsskip. Man stolte fullt ut på den britiske overlegenhet til sjøs og regnet ikke med det tyske luftvåpen. Vi er nå fullt klar over at der må ha vært et samspill mellom regjeringen Nygårdsvold og England om ikke å mobilisere og om å hjelpe til med å lette adgangen til landstigning. Enten må d'herre for fremtiden gå omkring med stemplet forræder eller de må selv fremtvinge en granskning av disse forhold.

Hvorfor trodde ikke England på noen alvorlig motstand fra norsk side, når Stortinget enstemmig hadde forsikret om vår nøytralitet? Hvem har forsikret England om det motsatte? Det er selvsagt gjort.

Det engelske rot og militære tøv, som T. K. Derry så ypperlig har beskrevet i sin bok: «The Campaign in Norway» avslørtes allerede fra starten av og må ha vært et større sjokk for vår regjering og dens hjelpere i april-dagene, enn det tyske angrep. På basis av store løfter om forsterkninger *omgående* fra England narret man vår regjering til å mobilisere. Det var selvsagt for sent og førte bare til unødig norsk blodspill. Det var nøyaktig riktig det Quisling sa i radioen 9. april 1940 om dette tiltak. Narret fra skanse til skanse forsvarte de dårlig utrustede og uøvede norske soldater regjeringens flukt og de britiske tilbaketog. Da alt så håpløst ut forsøkte regjeringen å komme seg over til Sverige sammen med Kongen. Men Sverige truet med internering, da var der ingen annen utvei enn å stikke av til England og la seg fortsatt misbruke av sine medsamsvorne. På det tidspunkt, da man innskipet seg var det helt på det rene at England hadde spilt falsk og narret Norge til en håpløs motstand. Derry klargjør for dette i de minste detaljer. De britiske offiserer reagerte ofte sterkt mot dette svik, men måtte lystre. Sannheten er nå helt på det rene. General Ruge behøver ikke, som man uttalte seg, gå i graven med sine hemmeligheter takket være Derry. De norske styrker ble sviaktet og sveket ved ethvert høve på det skammeligste. Det er derfor ikke til å forbauses over at nesten alle offiserer ga sitt æresord etter kapitulasjonen, på at de ikke skulle mer delta i krigen. De hadde deltatt altfor meget, det var de sikkert selv klar

over. Det eneste militære vi hadde hatt bruk for den 9. april var en eksekusjonspelotang til å ordne opp med dem som hadde lagt landet åpent for fienden, ja til og med hjulpet den til å få foten i land. Disse skammelige svikere av Norges frihet og fred slo seg så ned i London for under ledelse av Secret Service å fortsette sin undergravning av Norge.

Det er nå klart for alle som har fo . . . and, at de beskyldninger man rettet mot Quisling og hans tilhengere for å ha tatt parti for «fienden» bare var en avledningsmanøver. Det var en nødvendig tåkelegning av de faktiske forhold, for selv å unngå Riksrett. Man rettet likegodt smed for baker og håpet at sannheten skulle forbli skjult i deres tid. Ja etter noen år vovet man endog å invitere selve Churchill både på Slotet og i Stortinget, han som etter eget språkbruk måtte være krigsforbryter nr. 1 hvor det gjaldt Norge. De folk som inviterte ham kjente den hele sannhet om 9. april men de prøvet ved denne frekkhet ytterligere å kaste sine landsmenn blå i øynene.

Hva vi nå forlanger er offentliggjørelsen av alle dokumenter som belyser forspillet til 9. april. Scharffenberg lot egenmechtig en del av Utenrikskomitéens forhandlinger trykke. Ingen har protestert mot ektheten av disse referater. Hvor blir det av resten? Er dere så optimistiske at dere tror ved å sitte på dem at faren skal drive over?

Vi har sonet nok for ting vi aldri kunne begå, men, som dere lakeier for utenlandsk makt, var mer enn villig til, for å redde taburettene. Det nytter ikke lenger bare å tie, Quisling og andres blod roper på dere. Titusener av uskyldig dømte skal ha sin oppreisning av et vildledet folk, ikke av dere. Dere kan hverken få eller gi oppreisning. Skulle det ikke snart gå opp for den alminnelige mann, at det må ha sin gode grunn når personer som Paal Berg, Berggrav & Co. fremdeles holdes oppe av visse krefter, så er det fordi man må henge sammen for ikke å bli hengt hver for seg.

Forræderiet mot Norge er nå oppklart. De skyldige viste sin dårlige samvittighet allerede 9. april, og forbanet være den dag da de atter satte sine ben på norsk jord. Les nå referatet av saken mot Quisling hvor han kjempet mot sine bødler. Hvor godt gjør ikke nå lagmannen seg

Mordet på Knut Knutson Fiane

Påtalemyndigheten vil ikke granske snikmordet

Riksadvokat Aulie uttaler at det er intet som tyder på angiveri i sakens dokumenter.

Riksadvokaten og statsadvokaten henviser til professor Andenæs

De skyver saken fra seg som krigshandling som sorterer under forsvarsdepartementet eller general Hansteen

Fru Alvide Knutsen Fiane, Mariest. 12, 1. etasje, Oslo.

Ad begjæring om undersøkelse i rettslige former i anledning av Knut Knutsons Fiane's død den 21. september 1944.

De underrettes herved om at Deres begjæring er fore-

med sitt vrøvl Pygmeen med folket bak seg mot den enorme gigant. Det var Quisling som var den gode nordmann, som søkte å spare folket for de lidelser den såkate «lovlige regjering» påførte det. Kan en regjering av menn som forråder sitt land være lovlig? Stille om rettsoppjøret, het det siste gang man pratet om det i Stortinget. Ja vi forstår så godt hvorfor det må være stille. Det står om friheten for de virkelige skyldige, de som ennå lever. Det står til og med om ting man ikke lovlig kan skrive om.

Vi tar selvsagt ikke lenger noe hensyn. Tør noen dommer nå la seg utlåne til påny å pådytte oss «at tiltalte måtte ha forstått» en hop med løgner og krigspropaganda. Tør en dommer nå beskyldes T. K. Derry og Lidell Hart for å lyve når de erklærer at det var England som sammen med Frankrike overfalt Norge og fremtvang Hitlers beslutning om å verge sin nordflanke?

Det må nå være dommernes plikt å kreve gjenopptagelsen av sakene mot de uskyldig dømte. Vi tillater oss nemlig å tro at storparten av de jurister og legmenn, som nå sitter med ansvar, i alle fall den gang oppfattet Tykland som angriperen. Uten løgner om det tyske overfall hadde landssvikoppjøret ikke kunnet finne sted. Denne løgner er nå avlivet, men fabrikanterne er fremdeles i live, de som nå i 13 år har solet seg i sine egne løgne og latt seg dekorere for sitt landssvik.

Vi ønsker dem bare et fortsett langt liv, men i den skam de selv har påført seg.

H. F. K.

lagt Oslo Statsadvokater som har gitt følgende påtegnin-

Sendes med vedlegg til herr Riksadvokaten. Nærværende sak har på grunn av presserende arbeid ikke kunnet ekspederes tidligere. Dertil kommer at jeg har foretatt en del undersøkelser om de rettslige spørsmål som oppstår i forbindelse med okkupasjonstidens «likvidasjoner».

I et rundskriv fra Riksadvokaten av 15. oktober 1945 er det uttalt at likvidasjons-saken skal etterforskes så langt som det er nødvendig for å få brakt på det rene om den handling som saken gjelder, er begått som et ledd i motstand mot fienden og som følge herav må ansees som rettmessig, men heller ikke lenger. I nærværende sak er det konstatert tidligere gjennom uttalelse fra Forsvarsdepartementet at likvidasjons-sjonen er begått etter ordre fra ansvarlig hold innenfor Hjemmestyrkernes ledelse. Jeg viser til den uttalelse som Forsvarsdepartementets daværende sjef, statsråd Jens Chr. Hauge ga til Riksadvokaten den 8. august 1950 og som finnes blant de dokumenter som etter Riksadvokatens anmodning ble oversendt Riksadvokaten fra Oslo politikammer 15. mars 50 (Statspolitietts etterforskningsdokumenter vedkommende Knut Knutson Fiane's død den 21. sept. 1944).

Om den rettslige vurdering viser jeg spesielt til professor Andenæs' artikkel i Tidsskrift for Rettsvitenskap for 1948 s. 1 flg., se særlig artikkelens VI s. 27 flg. I overensstemmelse med det som her hevdes av professor Andenæs, må jeg anta at påtalemyndighetens oppgave i nærværende sak er begrenset til å bringe på det rene at likvidasjon er begått etter ordre fra ansvarlig hold innenfor Hjemmestyrkernes ledelse og at saken derfor må henlegges, idet det ikke foreligger noe straffbart forhold.

Jeg viser til at den oppfat-

ning som jeg foran har gitt uttrykk for, er lagt til grunn for Eidsivating lagmannsretts avgjørelse i en kjennelse avsagt den 3. mai 1948 i sak vedkomme Ole Watnås' død (kjøremålssak nr. 89/47).

Oslo statsadvokatembede,
8. mai 1953.
Dorenfeldt
(sign.)

Sendes med vedlegg tilbake til *d'herrer statsadvokater i Oslo.*

Jeg er enig i det som er fremholdt i Deres påtegnin-
av 8. ds. Av grunne som der er påpekt ble saken høsten 1950 henlagt av påtalemyndigheten uten ytterligere etterforskning. Etter forsvarsministerens uttalelse av 8. aug. 1950 fant man det tilstrekkelig konstatert at Knut Knutson Fianes død den 21. september 1944 skyldtes et tiltak som hadde karakteren av en krigshandling fra hjemmestyrkenes side. Overensstemmende med de rettslige synsmåter som blant annet professor dr. jur. Johs. Andenæs i den av Dem siterte artikkel har utredet vil aksjonen da ikke kunne komme inn under straffelovens drapsbestemmelser. Dette må gjelde uten hensyn til hvorledes ettertiden, når krigstiden er slutt, kan komme til å gi plass for skiftende oppfatninger av hva «militær nødvendighet» under de foreliggende situasjoner som dengang inntrådte måtte kreve. Jeg kan ikke finne at påtalemyndighetens standpunkt kan endres i denne ved det som er fremholdt av fru Alvide Knutson Fiane i hennes henvendelse til Oslo Kriminalpoliti av 16. okt. 1952.

Av den omstendighet at saken ikke har gitt anledning til etterforskning fra påtalemyndighetenes side følger også at den ikke vil kunne gi noen erklæring om Knut Knutson Fianes forhold i den tid landet var okkupert.

Imidlertid vil jeg, under henvisning til fru Fianes henvendelse finne grunn til å uttale at det ikke i påtalemyndighetens arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angiveri til fienden eller til N.S.-myndighetene.

Riksadvokatembede, den 12. mai 1953.

Andr. Aulie
(sign.)

Sendes med vedlegg til Oslo politikammer.

Ved kriminalsjef Kaltenborn, idet jeg viser til Riksadvokatens avgjørelse av 12. ds. jfr. min påtegnin-
av 8. ds.

NYSALTA TORSK i tønner innveiet netto 100 kilo leveres inklusiv emballasje meget rimelig, handlende kr. 145,— forbrukere kr. 160,00 inkl. tdr.

NYSALTA UER — leveres i tønner innveiet netto 90 kilo. Pris til handlende kr. 126,50, til forbrukere kr. 137,50.

NORSK ISTERILD — Kleppfisk m. m.

PRIMA BEINFRI TORSKEFILET — leveres i nye tønner innveiet netto 110 kilo for den lave pris av kr. 180,00 til handlende og kun kr. 200,00 til forbrukere. — Delikat vare — beinfri.

OTTO OTTESEN HAVNERAAS A/S
Telefon 1630. Telegr.adresse Havneraas, Kristiansund N.

COLLIE-HVATPER
(Skotsk fåreh.) etter vakre og typiske foreldre, ch.: Fri. modts Tyra N.K.K. stk.-sertifikat 182 V. F.: Bay 6116 T. Farge: trikolor. Flotte dyr! G. G. Fjellstad, Rogne i Valdres.

Kvikk, oppvakt dame — helst med litt øvelse fra forr. — kan straks få god stilling i Sandnes. Vær. — evt. full pensjon — på stedet. Billett mrk. «Gode arb.forhold» til eksp.

ENSLIG DAME
med allsidig utdannelse ønsker å stifte bekj. med en bra mann i alderen 55—65 år. Bill. mrk. «Gjensidig sympati» til bladets eksp.

BYGGHERRER, HUSEIERE
To vante tømrere (formenn) søker leilighet. 4—5 voksne. Utfører alt arb., nybygg, rep. i tre og betong. Arb. time — akkord — anbud, m. og u. tillegg. Hest nedre Buskerud, Vestfold, Akershus, Østfold.

Bill. mrk. «Juli d. å.» i bladet eksp.

NY BOK!

Rittm. H. Normann:

«Rettsak mot HOK»

Beretningen om da HOK «trakk seg seirende tilbake» og gjemte seg best mulig bort, samtidig som idéen til de senere Beredskapslove ble unntanget i synd og satt ut i livet i misgjerninger.

Pris innb. kr. 12,00, bestill den hos

HEURECA T/W
Maridalsveien 205, Oslo.

Om avgjørelsen bes fru Alvide Knutson Fiane underret, saken bes deretter sendt Forsvarsdepartementet som har bedt om å bli underrettet om påtalemyndighetens avgjørelse.

Oslo statsadvokatembede,
den 16. mai 1953.

Dorenfeldt
(sign.)

Underretningen gis etter konferanse med Oslo Statsadvokater.

Oslo Politikammer, 27. mai 1953.

Kriminalavdelingen
Ludv. Owe, pfm.
(sign.)

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

- VEKKERUR -

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

Overrettssakfører

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

Skrivemaskiner

Et mindre parti Rheinmetall Portable med koffert og 1 års garanti ankommet. Pris kun kr. 562,—. Avbetaling innrømmes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

HALLO SE HER!

Vinner De ikke på tipping? Skriv da til meg. Fulltreff flere ganger årlig.

JENS AASAND
Kjær. Barkåker st.

KOMMER DE

til Rissa så besøk oss. Sportsforretning — Bensinstasjon Kafé.

BJARNE SVENNING A/S,

JEG KJØPER

og selger metaller, flasker og filler m. m.

HILLERØD AVFALLS-
FORRETNING
Lillesand.

Malerfirma i Oslo får inn noen dyktige malere. Gjerne frontkjempere.

Bill. mrk. «Håndverksbedrift», eller tlf. 55 08 97.

ROLIG, GREI, helt enslig forr. mann, (40 år), søker værelse, eller deling, kortere e. lengre tid, Oslo e. nærh. ikke matstell, renhold etc. selv.

Bill. mrk. (Alt har inter.).

HAR DE LAGT MERKE TIL at De omgående får svar, hvis De avretter i

FOLK og LAND

Overvåkning

(Forts. fra side 1)

Det er betegnende for Arbeiderpartiets regjering at den likefrem trosser protokollkomitéen i Stortinget og lar sitt pontiske politi spille opp etter de beste russiske mønstre. Og ryktene svirrer. Ja, det er blitt litt av en dyster jargong å si Ja, du står vel i det hemmelige politiske kartotek, og er du der ikke allerede — varer det ikke lenge, før velvillige sjeler sørger for at du havner der. — Dette kan man si er bare «klubbsnakk», men det innebærer en stor fare for at angiveriet flammer opp igjen slik som det på de selvsamme myndigheters oppfordring ble satt i scene i det gale år 1945, da selv grånårede, ellers fornuftige mennesker møtte opp foran landssvikerpolitietts skranke og anga sine medmennesker.

Politistaten er ikke langt borte. Sosialismen fører etter hvert til diktatur, og det går gjennom det uemmelige politi. Det har man erfaring for fra andre steder i verden, og i kraft av sitt flertall i Stortinget viser regjeringen at den også har en rem av huden.

Men — når professor Kristen Andersen har reist denne sak på en så direkte måte i stortingsmann Jakob Friis's blad «Orientering», ville det vel også være naturlig at hr. Friis reiste denne sak på ny i Stortinget. Vi går ut fra at han tross sitt medlemskap i DNA deler professorens mening.

Skriv venligst tydeligt

Fra Norge har vi modtaget flere Bestillinger paa Pjecen med Himmlers Beretning om Aftalen med Danmark om den kampløse Besættelse, — hvor Navn og Adresse har været saa utydeligt skrevet eller saa mangelfuld, at de ekspederde Pjecer er kommet tilbage med Postvæsenets Bemærkning: Ubekendt.

Det er særligt kedeligt — fordi Rekvirenten let faar Indtrykket af det groveste Sløseri ved Ekspeditionen — hvorfor vi venligst henstiller at Navne og Adresser, hvis de er haandskrevne, skrives med Blokskrift. Vi beder de paagældende — der ikke har faaet bestilte Pjecer — om at indsende ny, mere tydeligt skrevet, Navn og Adresse.

A. OLESENS FORLAG
Aabenraa, Danmark.

Den gang - og nå

I «Nidaros» som utkommer i Trondheim sto følgende artikkel den 27. april 1931. — Mon ikke avisen kan bruke den en gang til om noen år?

DE TYSKE SOLDATFRUER I ENGLAND

Da de engelske soldater tilbragte et par sorgløse år som okkupasjonsarmé i Rhinlandene etter Versaillesfreden, — da alt kom inn gjennom døren til dem — mat og drikke — vask og orden — møbler og fornøyer — uten minste anstrengelser, eller utgift hendte det, nokså naturlig at man også hadde hjerte- og husrum for litt romantikk — og endel ekteskaper fant sted mellom britiske soldater og tyske ungmøer. Men den dag kom at Tyskland fikk sitt land helt tilbake og slapp og underholde de fremmede hærer, da vente ektemannen nesen hjem med kone, barn, hunder, katter, kanariefugler, gjøkeur, broderte sengetepper og meget annet godt. — Men nu var der ikke tale om at det kom noe som helst gratis inn av døren. De aller fleste soldater fikk avskjed, og måtte til å se seg om etter noe å gjøre. Livet blev ofte tungt og vanskelig, og romantikken fløy ut av vinduet. Og nu ser vi det tragiske efterspill som består i et enstemmig opprør blandt de importerte ektevidde tyske kvinner. En av dem har som talsmann for dem alle sagt til en journalist: Jeg hater England, jeg hater deres skrekkelige kafeer og deres gyselige vær. Skjønt jeg nu er britisk undersøtt, så er og blir jeg tysk i sinn og skinn. Jeg håper aldri mer å gjense England. Og for et par dage siden er 6 av dem reist tilbake til Tyskland, medbringende barn og hvad de ellers har kunnet få fatt på i skyndingen.

Moral: Gift deg med dine egne!

Vær av den godhet ved melding om adresseforandring ikke bare å oppgi den nye adressen, men også den tidligere. Vårt kartotek er ført etter poststedene, og det er derfor helt nødvendig å få oppgitt den post-adresse som skal utgå.

Interessang statistikk

Nokre tal frå Statistisk Årbok 1950:

«Norske militære styrker» i 1940 — 865, seinare 1135; av desse 1123 i utlandet.

«Nordmenn i tysk tjeneste» — 689; av desse 13 kvinner.

«Sjøfolk i handelsflåten» — 3638; av desse 70 kvinner.

«Deltakere i motstandsbevegelsen, politiske fanger» — 2091 (266 kvinner). Av desse miste 93 livet på røming til England, — 1340 døyde i politisk fangenskap i utlandet (610 jødar og 730 andre) — 130 i politisk fangenskap heime, — 162 «under kamper på hjemmefronten» — og 366 vart henretta (exécutions).

«Likviderte landssvikere» — (Liquidations des Nazis et délateurs — likvidasjon av nazistar og «angivere») — 65 (2 kvinner).

Endeleg finst det ein rubrikk for sivilfolket elles med årsak i krigshendigar, med talet 1779 (1247 menn og 532 kvinner); 430 av desse miste livet i 1940, truleg alle med krigen mot tyskarane stod på i april-juni. Resten må vera talet på dei som vart tynte ved britisk-norsk og russisk bombing, nedskjoting og sabotasjetiltak på land og sjø.

Ein liten kommentar til eit par av desse oppgåvene. I det som heiter «Norske militære styrker» er medrekna alle dei nordmenn som fall eller døyde i amerikansk og britisk teneste, og det var storparten av dei 2000. Dei var i framand krigsteneste, minst like mykje som dei 689 frontkjemparane som var frivillige og fall på Austfronten i dei same åra.

Og dinest skal vi merka oss den tendensiøse, men truleg «patriotisk motiverte» skilnaden på nemningane! «Likviderte landssvikere» og «Henrettede» («aktive deltakere i motstandsbevegelsen»). Dei fyrste vart snikmyrda av sine egne landsmenn, dei siste vart skotne av tyskarane.

Tala kan ikkje ljugast, heiter det. Nei, men tal kan setjast i hop og forklåra på mange måtar.

J. Fr. V.

Vær også så elskverdig å hjelpe oss ved å angi nøyaktige post-adresser. Dessverre er det mange som bare anfører sitt gårdsnavn, men dette sier oss svært lite — så mange enslydende gårdsnavn som finnes rundt om i landet. Ekspedisjonen.

Fra ukebladet «Aktuell» henter vi følgende andbemerkninger:

Ennå er det på mange måter uklare omkring Tysklands overfall på Norge 9. april 1940. Trass i åpning av arkiver, interessante bøker som gir nyttige opplysninger, debatter, kvitbøker, blåbøker, gråbøker, intervjuer med tyske offiserer, diverse statsmenns erindringer og rønt personlige minner som vi ikke har klart å fjerne fra hukommelsen — trass i alt dette står ikke årsak og virkninger helt klart for oss. Det kan være feil, men det tør også hende at den krystallklare sannheten ikke kommer fram for senere generasjoners historikere en dag rister på hodet og med et smil legger fram resultatet av sin forskning. Blant det materialet de har bygd slutningene sine på, finnes vel dette karakteristiske brevet fra det herrens år 1953

Herr Kinobestyreren i Kristiansand.

I den nye norske filmen «Den evige Eva» er det — etter hva der blir opplyst — også fotografier av en naken kvinne. Jeg vil oppfordre Dem til å nekte å ta imot denne film. Det er forferdelig at bluferdigheten kan bli kastet overbord på denne måte. Gud kan sende en ny 9. april over oss og en ny okkupasjon, og stakkars da de norske kvinner. La oss ikke dra Guds dom nedover oss ved en slik hårreisende skamløshet. F. t. Eudehamn.

NILS M. MØLL

Pastor Møll er her inne på noe samtlige historikere har oversett hittil. Når vi tenker oss om, så vi faktisk fotografier av en naken kvinne i en film før 9. april. Somme en 1939 så vi dessuten en ung kvinne bade naken i skjærgården. Like etter gikk båten på grunn.

Slikt kan bringe en til ettertanke, selv om det er flere år for sent. Den gang, i 1939, syntes vi sant å si at vi så noe vakkert, og at verre ting kunne ha åpenbart seg. Og så var det kanskje 9. april som ble varslet fordi jenta hadde glemt badedrakten hjemme eller ganske enkelt kastet bluferdigheten overbord. Mer alvorlig er det selvfølgelig med filmen. Skal verdensfæden trygges, må filmens kvinner heretter gå hyllet i mange lag tekstilvarer så ingen kan ane hva som ligger under. Det innbyr ikke til okkupasjon.

CHARLES LINDBERG —

«den ensomme ørn» — som fløy over Atlanteren i sin «Spirit of St. Louis», har lenge vært glemt. Han tillot seg før den annen verdenskrig å tale godt om Tyskland og var isolasjonist. Derfor ble han lagt på is. Men nå fortelles det, at han har skrevet sine memoarer, og han må allikevel være «godt stoff» da ukebladet «Saturday Evening» har betalt ham 100 000 dollars for retten til å offentliggjøre et utdrag av hans erindringer før boken kommer ut. Det imøteses med spenning, da man regner med at han vil ta bladet fra munnen og forklare meget som hittil har vært dunkelt. —

NS-FYLKESMANN VIL FÅ SKOGSARBEIDER-PENSJON

Den 67 år gamle gardbruker Arve Frøysland, Torpa, som var NS-fylkesmann i Oppland under krigen, vil nå få skogsarbeiderpensjon. Han ble politisk dømt etter 45, og satt inne i lengre tid. Under fangenskapet tok han frivillig på seg skogsarbeid og fikk betaling for det. Sammenlagt drev han med dette i 113 uker.

I fjor høste søkte han om å få skogsarbeiderpensjon og viste til paragrafene 1 og 49 i pensjonsloven, som han mente ga ham rett til pensjon. Søknaden ble avslått av Trygdekassen, og han anket saken til ankenemnda.

Oppland Arbeiderblad har lagt saken fram for formannen i ankenemnda, Ola O. Lien, som sier at nemnda enstemmig vedtok å gi Frøysland pensjon fra 24. oktober i fjor, da han fyller lovens krav.

Frøysland vil få 1600—1700 kroner året i pensjon.

FOLK og LAND

Utkommer hver lørdag i Oslo

Redaksjon: Postboks 1407, Oslo.
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5
Oslo — Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår.
I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år, kr. 15,— pr. halvår.
Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år, kr. 10 pr. halvår.
Utlandet forøvrig: Kr. 24, pr. år, kr. 12, pr. halvår.

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter over en spalte.

Løssalgpris: 40 øre.

Bruk postgironr. 16450

Sambandstrykkeriet A-S — Oslo